

УДК 336.711

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФЕДЕРАЛЬНОЇ РЕЗЕРВНОЇ СИСТЕМИ США

Урбанович В.А., Демченко О.П.

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

У статті досліджується сучасний стан розвитку федеральної резервної системи США та наявність її аналогів в інших країнах. Розглянуто можливості застосування деяких елементів даної політики в банківській сфері України.

Ключові слова: федеральна резервна система, банківська система, центральний банк, грошовий ринок.

Постановка проблеми. В сучасній світовій банківській сфері одним із класичних інструментів грошово-кредитної політики, за допомогою якого центральні банки регулюють грошовий ринок, є політика обов'язкових резервних вимог. Головним органом з проведення грошово-кредитної політики в США стала Федеральна резервна система. В інших країнах, де банківські системи мають свої особливості, дані функції виконують центральні банки.

Актуальність дослідження полягає в визначенні позитивних сторін діяльності Федеральної резервної системи США для можливого використання в банківській системі України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання, які стосуються грошово-кредитної політики центральних банків, банківської системи США у своїх працях розглядали такі вчені, як: І. Юдіна [6], П. Мельник, Л. Тарангул, О. Гордей [2], В. Юрчишин [3], С. Глазьев [1] та ін.

Метою статті є аналіз сучасних тенденцій розвитку федеральної резервної системи США.

Викладення основного матеріалу. Банківська система – це важлива ланка фінансування потреб національної економіки відповідно до стратегії її сталого розвитку, складний механізм інвестування, надання кредитних ресурсів, безперебійного руху фінансів. Запорукою стабіль-

ної та ефективної діяльності банківської сфери є страхування ризиків, що зумовлює необхідність наявності достатнього страхового фонду у вигляді банківських резервів.

Обов'язкові резервні вимоги вперше були застосовані у Сполучених Штатах Америки. У 1913 році була створена Федеральна резервна система, яка передбачала, що банки резервують частину залучених коштів (депозитів) у встановленій нормі на рахунках у Федеральних резервних банках. В сучасних умовах Федеральна резервна система США (Federal Reserve System) – це центральна установа у банківській системі, що відповідає за монетарну політику США, центральний банк («банк банків», агент уряду при обслуговуванні державного бюджету) [6, с. 152]. Схематично структуру ФРС США відображено на рис. 1.

Федеральні резервні банки (Federal Reserve Banks) – це 12 окружних банків, що утворюють ФРС, кожний з яких є «квазігромадською, зареєстрованою як корпорація, інституцією, якою володіють приватні комерційні банки округу, що є членами ФРС. Ці Банки – члени ФРС купують акції у свого окружного ФРБ (вимога до членства), і дивіденди, що сплачуються на ці акції, обмежуються до 6% річних» [2, с. 475].

У сучасних умовах Федеральна резервна система США виконує чотири основні функції, зокрема:

Рис. 1. Організаційна структура Федеральної резервної системи США

Джерело: сформовано автором на основі [2]

- здійснення впливу на позицію грошей та кредиту;
- регулювання діяльності та нагляд за фінансовими інституціями;
- роль банківського та фінансового представника держави;
- пропозиція платіжних послуг громадянам через депозитні установи.

Однією із головних відмінностей Федеральної резервної системи США від Центральних банків інших країн є її незалежність від Уряду. Звичайно, Конгрес може законодавчим шляхом змінювати її повноваження та обов'язки, але свою монетарну політику даний центральний банк здійснює самостійно, його рішення мають вагомий вплив на світову економіку, результатом його діяльності є значні надходження в бюджет. Також, на відміну від центральних банків інших країн, ФРС США – це приватна структура.

Одним із головних інструментів грошово-кредитної політики є ставка рефінансування або ключова ставка, яка встановлюється на кредити, що видаються кредитним організаціям. Розглянемо зміну ставки рефінансування ФРС США у 2015–2018 рр. (рис. 2).

Як бачимо з рис. 2 ставка рефінансування має тенденцію до підвищення. В 2008 році Федеральна резервна система США знизила ставку рефінансування з 4,25% до 0,25%, в 2015–2016 роках ключова ставка становила 0,50%, а з 2017 року – 0,75–1,50% і станом на травень 2018 року складає 1,75%.

Щоб здійснювати операції на відкритому ринку без посилення на ці ставки, спеціально для ФРС США була розроблена програма кількісного пом'якшення (Quantitative easing – QE). Суть кількісного пом'якшення полягає у введенні в економіку додаткових грошей за рахунок викупу неліквідних цінних паперів. Кількісне пом'якшення істотно впливає на грошову масу, збільшуючи її пропозицію з метою збільшення кінцевого споживання [1].

Головною метою програм «Кількісного пом'якшення» ФРС США було розширення ресурсних можливостей фінансового сектора економіки для забезпечення стійкого економічного зростання і зниження рівня безробіття. Механізм реалізації цих програм полягає в тому, що ФРС викуповує іпотечні цінні папери або державні облигації в обсязі, який заздалегідь оголошують для того, щоб знизити їх прибутковість, а відтак знизити відсоткові ставки за діловими паперами. В цьому разі викуп активів здійснює центральний банк за допомогою створення нових грошей, що у свою чергу, збільшує баланс Федерального резерву, а відтак призводить до збільшення грошової маси в економіці. Використання даного досвіду в Україні неперспективне через недостатній рівень розвитку фондового ринку.

Визначальна роль центрального банку країни в економічному регулюванні реалізується шляхом виконання двох видів регулюючих функцій [3]:

- макроекономічні, орієнтовані на забезпечення стабільної та необмеженої купівельної спроможності національної валюти, утримання в керуванні і передбачуваних рамках рівнів інфляції загалом і споживчих цін зокрема (коли

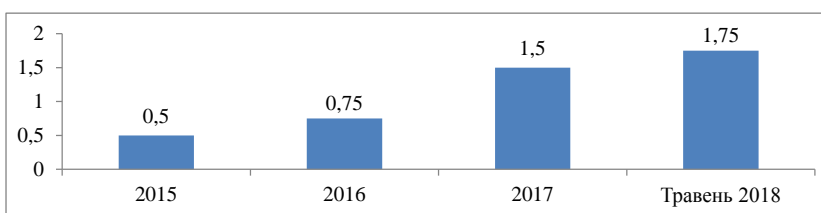

Рис. 2. Ставка рефінансування Федеральної резервної системи США у 2015–2018 рр. [4]

інфляційні процеси не викривлюють істотно економічну поведінку, не створюють передумов для ажіотажного попиту та не перешкоджають інвестиціям у довгостроковий розвиток);

- мікроекономічні, впливаючи на банківську систему країни, регулюючи її стабільність, зокрема виступаючи у якості так званого кредитора останньої інстанції.

Головні цілі центральних банків світу в сучасних умовах включають насамперед забезпечення цінової стабільності, іншими словами – стабільності купівельної спроможності національної грошової одиниці. Однак, цінова стабільність зазвичай не є єдиною метою діяльності центральних банків, і тому оцінка ефективності діяльності центрального банку також залежить від того, наскільки йому вдається забезпечити досягнення й інших цілей та ключових завдань, які висуваються перед центральними банками. В таблиці 1 представлені головні цілі центральних банків різних країн.

Як бачимо з табл. 1 пріоритетною метою Федеральної резервної системи США є цінова стабільність і довгострокове економічне зростання, яке часто асоціюється із максимальною зайнятістю і помірною довгостроковою процентною ставкою. Першочерговим завданням центральних банків Китаю та Канади є стабільність вартості національної валюти, на основі чого забезпечується сприяння економічному розвитку. Отже, найчастіше у якості головної мети (цілі) діяльності центрального банку країни, а з тим – і головним завданням монетарної політики країни, є гарантування цінової стабільності.

Відповідно до Основних засад грошово-кредитної політики на 2016–2020 роки основна ціль Національного банку України – досягнення цінової стабільності, яка може бути забезпечена за допомогою режиму інфляційного таргетування [5], сутність якого полягає у публічному оголошенні центральним банком визначених завдань та цілей для зменшення рівня інфляції та зобов'язанні центрального банку досягати цих цілей протягом середньострокового періоду. Сучасна монетарна політика Національного банку також спрямована на нарощення та підтримання достатнього рівня міжнародних резервів та моніторинг за процесом зростання грошових агрегатів відповідно до програми співпраці з МВФ.

Як бачимо, в розвинених зарубіжних країнах центральні банки несуть ключову відповідальність за стабілізацію макроекономічного середовища і реалізацію політики зростання і розвитку.

Висновок. Фінансова система США в міру свого економічного розвитку більш ніж будь-яка інша національна система є частиною світової

Головні цілі окремих центральних банків [3]

	Цінова стабільність	Стабільність національної валюти	Зайнятість	Фінансова стабільність	Сприяння економічному розвитку	Стабільність платіжної системи
Австралія		*	*		*	
Велика Британія	*		*	*	*	
Канада		*			*	
Китай		*		*	*	
Польща	*				*	
Угорщина	*				*	
США	*		*			
Туреччина	*				*	
Чехія	*				*	
Швейцарія	*				*	
Швеція	*					*
Японія	*			*		

фінансової системи. ФРС займає визначну роль у банківській системі США та відповідальна за здійснення монетарної політики, підтримання рівня ліквідності, надійності, стабільності банківської системи, а також бере участь у підтриманні та регулюванні платіжної системи країни, тобто виступає керуючим органом банківської системи.

Ефективність стимулюючої монетарної політики ФРС підтвердилась такими позитивними тенденціями як низький та помірний рівень інфляції при значному рівні монетарного розширення, забезпечення фінансової стійкості, нарощення власних валютних резервів, яке дає можливість провести контрольоване зниження курсу національної валюти для відновлення зовнішньої рівноваги.

Апробація у чистому вигляді механізму грошово-кредитної політики Федеральної резервної

системи США в Україні неможливо через недосконалий стан законодавства в частині фінансової сфери, економічну ситуацію в країні, низку невирішених проблем в банківській системі, відсутність розвинутого фондового ринку та ін. Проте, деякі аспекти діяльності ФРС необхідно взяти до уваги. Насамперед, це підвищення відповідальності Національного банку України за контролем над фінансовими установами, за виведення їх із ринку з метою збереження коштів вкладників та, як результат, довіри до банківської системи. Монетарна політика НБУ має бути спрямована на стимулювання зростання через фінансову стабільність та інвестиційну активність, а також пільгове кредитування для малого й середнього бізнесу, підтримка інфраструктурних проектів з достатнім рівнем технологій.

Список літератури:

1. Глазьев С.Ю. Санкции США и Банка России: двойной удар по национальной экономике / С.Ю. Глазьев // «Вопросы экономики». – 2014. – № 9. – С. 13.
2. Мельник П.В. Банківські системи зарубіжних країн : [підручник] / П.В. Мельник, Л.Л. Тарангул, О.Д. Гордей. – Київ: Алерта, 2010. – 586 с.
3. Політика монетарного розширення на підтримку зростання і розвитку / Наук. ред. В. Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2016. – 116 с.
4. Ставка ФРС США сьогодні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://investfuture.ru/meetings/bank/3>.
5. Стратегія монетарної політики на 2016–2020 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=2_0985224&cat_id=68677.
6. Юдина И.Н. Банковская система в развивающихся экономиках. Опыт становления, развития и кризисов : [монография] / И.Н. Юдина. – М.: ИЦ РИОР, НИЦ ИНФРА-М, 2013. – 351 с.

Урбанович В.А., Демченко О.П.

Винницький торгово-економічний інститут
Київського національного торгово-економічного університета

ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ФЕДЕРАЛЬНОЙ РЕЗЕРВНОЙ СИСТЕМЫ США

Аннотация

В статье исследуется современное состояние развития Федеральной резервной системы США и наличие аналогов в других странах. Рассмотрены возможности применения некоторых элементов данной политики в банковской сфере Украины.

Ключевые слова: федеральная резервная система, банковская система, центральный банк, денежный рынок.

Urbanovich V.A., Demchenko O.P.

Vinnitsia Institute of Trade and Economic of
Kyiv National University of Trade and Economics

FEATURES OF THE FEDERAL RESERVE SYSTEM OF THE USA

Summary

The article examines the current state of development of the Federal Reserve System of the USA and its analogues in other countries. Possibilities of applying some elements of this policy in the banking sphere of Ukraine are considered.

Keywords: the Federal Reserve System, the banking system, the central bank, the money market.